

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VIEČIŪNŲ PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazijos (toliau – Progimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti Progimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Progimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. *individualizavimo*. Turi būti atsižvelgiama į vaiko amžių ir brandą, jo psichikos ir fizinės savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas svarbias ypatybes;

4.2. *vaiko interesų ir gerovės pirmumo*. Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausia – vaiko interesai;

4.3. *orumo*. Vaikai neturi būti žeminami, su jais neturi būti nepagarbiai elgiamasi;

4.4. *nediskriminavimo*. Veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus, rasės, lyties, kalbos, socialinės padėties, sveikatos ar kitokių aplinkybių;

4.5. *bendradarbiavimo*. Vaiko priežiūra, socialinė integracija (reintegracija) ir socializacija grindžiamos visų šiame procese dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagalba;

4.6. *konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo, kolegialumo* principais priimant sprendimus.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. *patyčios* – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, pašaipios replikos, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. *fizinės patyčios*: mušimas, kumščiajimas, stumdymas, pargriovimas, spaudimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. *socialinės patyčios*: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, gero vardo gadinimas, manipuliacijos draugyste, reketas ir kt.;

5.1.4. *patyčios elektroninėje erdvėje*: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui (skaudinančių ir/ar gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.);

5.2. **konfliktas (konflikcinė situacija)** – tai vienkartinis vienodos ar panašios psichologinės jėgos asmenų ar asmenų grupių tikslų, pozicijų, nuomonių, požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, sukeliantys dalyviams nemalonius jausmus, išgyvenimus;

5.3. **patyčias patiriantis vaikas** – vaikas, iš kurio yra tyčiojamasi;

5.4. **besityčiojantysis** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi vaikai;

5.6. **patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.7. **smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis Progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.8. **smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

5.9. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos Progimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

6. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Progimnazijos administracija, vaiko gerovės komisijos nariai, klasės auklėtojai, o ją vykdo visi Progimnazijos bendruomenės nariai.

7. **Progimnazijos vadovas** yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą Progimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

8. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Progimnazijos direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip trys **vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

8.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

8.2. atlieka Progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

8.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

8.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

8.5. teikia siūlymus Progimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Progimnazijoje;

8.6. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

9. **Klasės (grupės) auklėtojai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje (grupėje):

9.1. kuria psichologiškai saugų klasės (grupės) mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje (grupėje) ir aptaria ją su mokiniais (vaikais);

9.2. klasės valandėlių metu aptaria su mokiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konflikcinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

9.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės (grupės) mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą smurto ir patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie smurtą ir patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į smurtą ir patyčias;

9.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias klasėje (grupėje), informuoja vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

10. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

10.1. specialusis pedagogas, logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją Progimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus smurto ir patyčių prevencijos tikslais;

10.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės (grupės) auklėtojams, dalykų mokytojams; vykdo teisinį mokinių (vaikų) švietimą;

10.3. švietimo pagalbos specialistai vykdo prevencines programas Progimnazijos bendruomenei.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

11. **Bet kuris Progimnazijos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines, socialines patyčias:

11.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. raštu informuoja patyrusio patyčias mokinio klasės auklėtoją apie įtariamą ar įvykusias patyčias (pranešimo apie patyčias forma žr. 1 priedas), elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

11.3. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į socialinį pedagogą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar direktorių, kurie informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), ir / ar esant reikalui, kitas institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

12. **Mokinys** patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:

12.1. nedelsdamas praneša klasės auklėtojui;

12.2. nesant klasės auklėtojo praneša socialiniam pedagogui, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam Progimnazijos darbuotojui.

13. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

13.1. nedelsdami raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės auklėtoją;

13.2. jei besityčiojantis asmuo yra Progimnazijos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja Progimnazijos direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar direktorių.

14. **Klasės auklėtojas** gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusias patyčias:

14.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

14.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės auklėtojais, socialiniu pedagogu organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

14.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.4. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais, užpildo pranešimo apie patyčias formą ir kreipiasi į atsakingus vaiko gerovės komisijos narius.

15. **Vaiko gerovės komisijos nariai** įvertinę turimą informaciją:

15.1. kviečia vaiko gerovės komisijos posėdį;

15.2. imasi spresti smurto ar patyčių situaciją;

15.3. nedelsiant praneša Progimnazijos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo apie esamą situaciją.

16. Mokinui, pasityčiojus iš Progimnazijos darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja Progimnazijos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikių priemonių taikymo.

17. Progimnazijos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja Progimnazijos direktorių raštu, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

18. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Progimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti Progimnazijoje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi Progimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu:

19.1. mokinius pasirašytinai supažindina klasės auklėtojai per pirmąją mokslo metų klasės valandėlę;

19.2. pedagoginiai ir nepedagoginiai darbuotojai pasirašytinai supažindinami mokslo metų pirmąją savaitę;

19.3. tėvai (globėjai, rūpintojai) supažindinami per TAMO dienyną bei per pirmąjį klasės (grupės) tėvų susirinkimą.

20. Tvarkos aprašas yra skelbiamas Progimnazijos internetinėje svetainėje (www.vieciunai.lt).

Parengė

Danutė Jarmalienė

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VIEČIŪNŲ PROGIMNAZIJA**PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS**

Data _____

Patyčias patyręs asmuo _____

Besityčiojęs asmuo(-ys) _____

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- Patyčios elektroninėje erdvėje
- Žodinės patyčios
- Fizinės patyčios
- Socialinės patyčios

Kita _____

Incidento vieta: _____

Incidento laikas _____

Patyčių stebėtojas(-ai) _____

Apie incidentą pranešė _____

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VIEČIŪNŲ PROGIMNAZIJA**PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS**

Data _____

Patyčias patyręs asmuo _____

Besityčiojęs asmuo(-ys) _____

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- Patyčios elektroninėje erdvėje
- Žodinės patyčios
- Fizinės patyčios
- Socialinės patyčios

Kita _____

Incidento vieta: _____

Incidento laikas _____

Patyčių stebėtojas(-ai) _____

Apie incidentą pranešė _____

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)